

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України стосовно приведення статусу Національного антикорупційного бюро України у відповідність до вимог Конституції України»

1. Мета

Проект Закону України спрямований на усунення суперечностей між Конституцією України та Законом України «Про Національне антикорупційне бюро України», а також на забезпечення необхідних гарантій незалежності Національного антикорупційного бюро України та сталості його функціонування.

2. Обґрунтування необхідності прийняття акта

Відповідно до положень Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України» Національне антикорупційне бюро України (далі – Національне бюро) є державним правоохоронним органом. Законом передбачено низку повноважень Президента України, зокрема, призначати та звільняти з посад Директора Національного бюро, визначати осіб до складу комісії, які проводять конкурс з призначення на посаду Директора Національного бюро, затверджувати Положення про Раду громадського контролю тощо.

Водночас, Конституційний Суд України рішенням від 28 серпня 2020 року № 9-р визнав неконституційним Указ Президента України № 218/2015 «Про призначення А. Ситника Директором Національного антикорупційного бюро України», а також Рішенням від 16 вересня 2020 року № 11-р/2020 Конституційний Суд України визнав окремі положення Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України» такими, що не відповідають Основному Закону України, та зобов'язав Верховну Раду України невідкладно привести положення законодавства України у відповідність до цього Рішення.

При цьому неконституційними визнано положення Закону, якими Президент України наділявся повноваженнями, що не передбачені Основним Законом, зокрема в частині створення Національного антикорупційного бюро України, призначення на посаду Директора Національного антикорупційного бюро України тощо.

Крім того, Конституційний Суд України зазначив, що Національне бюро, як орган правопорядку, фактично є органом виконавчої влади, оскільки складається з центрального і територіальних управлінь, тобто поширює свої повноваження на всю територію держави.

У своїх попередніх рішеннях, зокрема у Висновку № 7-в/2019 Конституційний Суд України також зазначав, що «...опосередковане підпорядкування Національного антикорупційного бюро України та Державного бюро розслідувань Президенту України через призначення і звільнення керівників створить загрозу незалежності цих органів, призведе

до концентрації виконавчої влади у Президента України, його конкуренції з органами виконавчої влади, а отже, до нівелювання гарантій прав і свобод людини і громадянина». Водночас у зазначеному Висновку також констатовано, що «такий орган в Україні є, він *створений і функціонує відповідно до визначених законом юридичних основ його організації та діяльності*».

Наведене свідчить про існуючу необхідність внесення змін до деяких положень Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України» з метою приведення його у відповідність до Конституції України та врахування правових позицій Конституційного Суду України.

3. Основні положення проекту акта

Проектом закону пропонується внести зміни до окремих статей Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України», а також Законів України «Про державну службу» та Закону України «Про Раду національної безпеки та оборони».

Пропонованими змінами передбачається:

1) змінити статус Національного бюро на центральний орган виконавчої влади зі спеціальним статусом;

2) визначити, що Національне бюро утворюється і здійснює свою діяльність відповідно до вимог Закону;

3) встановити особливості взаємодії Національного бюро із Кабінетом Міністрів України, центральними органами виконавчої влади з метою унеможливлення втручання Уряду у діяльність Національного бюро;

4) надати Кабінету Міністрів України повноваження щодо призначення на посаду Директора Національного бюро та звільнення з цієї посади за наявності встановлених Законом підстав;

5) врегулювати порядок проведення конкурсного добору на посади Директора Національного бюро, визначивши, що добір організовує та проводить відповідна конкурсна комісія, яка формується з дев'яти осіб, із яких три особи визначаються Радою національної безпеки та оборони України, три особи визначаються Кабінетом Міністрів України, та три особи – визначаються Кабінетом Міністрів України на підставі пропозицій донорів, які надавали Україні міжнародну технічну допомогу у запобіганні та протидії корупції;

6) визначити, що зовнішню оцінку ефективності діяльності Національного бюро проводить комісія у складі трьох осіб, визначених Кабінетом Міністрів України на підставі пропозицій донорів, які надавали Україні міжнародну технічну допомогу у запобіганні та протидії корупції.

Крім того, з метою забезпечення безперервності в діяльності органу та належного виконання покладених на нього функцій проектом закону пропонується передбачити, що особа, яка станом на день набрання чинності цим Законом займає посаду першого заступника Директора Національного антикорупційного бюро України, здійснює всі повноваження Директора Національного антикорупційного бюро України, передбачені законом, до

моменту призначення Директора Національного антикорупційного бюро України в порядку, визначеному цим Законом.

4. Правові аспекти

Правовідносини у зазначеній сфері регулюються Законом України «Про Національне антикорупційне бюро України», Законом України «Про Кабінет Міністрів України».

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Прийняття проекту Закону не потребує додаткового фінансування з державного чи місцевих бюджетів.

6. Позиція заінтересованих сторін

Проект Закону не потребує проведення публічних консультацій з громадськістю.

Проект Закону не стосується питань функціонування місцевого самоврядування, прав та інтересів територіальних громад, місцевого та регіонального розвитку, соціально-трудової сфери, прав осіб з інвалідністю, функціонування і застосування української мови як державної.

Проект Закону не стосується сфери наукової та науково-технічної діяльності.

7. Оцінка відповідності

У проекті Закону відсутні положення, що стосуються зобов'язань України у сфері європейської інтеграції; стосуються прав та свобод, гарантованих Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод; впливають на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків; містять ризики вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією; створюють підстави для дискримінації.

Проект Закону надіслано до Національного агентства з питань запобігання корупції для визначення необхідності проведення антикорупційної експертизи (вх. № 03/8887/21 від 11.02.2021).

8. Прогноз результатів

Прийняття цього законопроекту дозволить:

виконати Рішення Конституційного Суду України № 11-р, усунувши невідповідність деяких положень Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України» нормам Конституції України;

забезпечити сталість та безперервність діяльності Національного бюро;
зберегти гарантії незалежності Національного бюро.